

SAKSFRAMLEGG

Lokal forskrift om permisjon i grunnskolen

Utvalgssak	Utvalg	Møtedato
	Formannskapet	04.06.2026
	Kommunestyre	18.06.2026

Kommunedirektørens innstilling:

Kommunedirektøren anbefaler formannskapet å gi følgende innstilling til kommunestyret:

Forskriften vedtas og trer i kraft fra 19.06.2026

Begrunnelse:

Ny opplæringslov gir krav om å fastsette lokal forskrift om permisjon fra skolen.

Oppvekstledernetverket i Kongsbergregionen, med seks av sine kommuner, har samarbeidet om å utarbeide forslag til forskrift. Forskriften skal vedtas i alle de seks kommunene.

Forskriften har vært ute på høring. Det har kommet inn flere høringsinnspill som ligger vedlagt saken. Kommunedirektøren opprettholder forslaget uten endringer.

Saksopplysninger:

1.august 2024 kom det ny opplæringslov, og med den krav om å fastsette lokal forskrift om permisjon fra skolen. Forskriften skal kunngjøres i Norsk Lovtidend (Lovdata). Det er kommunestyret som fastsetter lokale forskrifter.

Forslaget har vært ute på høring i 6 uker.

Forskrift om permisjon fra skolen vil være hjemlet i opplæringsloven § 2-2 fjerde ledd: Kommunen kan gi ein elev permisjon frå skolen dersom eleven får ei opplæring som samla sett er forsvarleg. Kommunen gir forskrift om permisjon frå skolen.

Regionalt oppvekstledernetverk i Kongsbergregionen, bestående av 9 kommuner, vedtok i mai 2025 at det skal utarbeides forslag til felles forskrift om permisjon i grunnskolen. Det ble opprettet en arbeidsgruppe på tvers av kommunene, og gruppa har utarbeidet utkast til forskrift og saksfremlegg. Arbeidsgruppa har innhentet råd og erfaringer fra Oslo kommune. Hver enkelt kommune må vedta forskriften i eget kommunestyre. Selv om forslaget i Kongsbergregionen er likt, kan det bli forskjeller etter høringsrunde og vedtak.

Fakta

Den forrige opplæringsloven (lov av 17.07.1998) inneholdt en lovfestet begrensning om at det bare kan gis permisjon for inntil to uker av gangen. Forsvarlighetsvilkåret gjaldt også før lovendringen. Den tidsmessige begrensningen ble ikke videreført, og det følger av lovforarbeidene at lovgiver mener forsvarlighetskravet uansett gir en grense for hvor mange og lange permisjoner den enkelte elev kan få innvilget.

Gjeldende opplæringslov regulerer permisjon i § 2-2 fjerde og femte ledd: Kommunen kan gi ein elev permisjon frå skolen dersom eleven får ei opplæring som samla sett er forsvarleg. Kommunen gir forskrift om permisjon frå skolen. Ein elev som høyrer til eit anna trussamfunn enn Den norske kyrkja, har rett til permisjon frå skolen dei dagane trussamfunnet har helgedag, dersom foreldra sørgjer for den opplæringa som må til for at eleven skal kunne følgje med i opplæringa på skolen etter fråværet»

Særlig om forsvarlighetsvurderingen

Det følger av opplæringsloven § 2-2 fjerde ledd at kommunen «kan» gi permisjon dersom opplæringen «samlet sett er forsvarleg». Dette innebærer at skolen ikke er forpliktet til å gi permisjon, og elevene har dermed ikke et rettskrav på å få innvilget en permisjonssøknad.

Vilkåret om at opplæringen samlet sett må være forsvarlig, innebærer at permisjon bare kan gis når det er forsvarlig ut fra hensynet til den enkelte elevens opplæring. For å vurdere hva som er forsvarlig, må det legges vekt på læringsutbyttet til eleven, hva som skal skje på skolen i permisjonstiden, for eksempel om det er nasjonale prøver, og om foreldrene vil sørge for egnet opplæring i permisjonstiden. Det skal også vurderes hva som er det beste for eleven, og hva eleven selv mener, jf. opplæringsloven §§ 10-1 og 10-2. Dette følger av Prop. 57 L (2022–2023) punkt 9.5.5. Den opplæringen eleven mister i forbindelse med permisjon, har eleven ikke rett til å få erstattet senere. Tidligere fravær skal vektlegges og være relevant i vurderingen.

Arbeidsgruppen har vurdert om kommunene bør beholde 10-dagers grensen eller ikke. Ny lov overlater til kommunene å avgjøre dette, og stiller kun som krav at det må foretas en forsvarlighetsvurdering. Hensyn som taler for å fjerne grensen, er at skolene skal stå friere og ha større fleksibilitet i den enkelte sak/enkelte vurderingen. Når arbeidsgruppen likevel har kommet frem til en anbefaling om å beholde 10-dagers grensen, er det lagt avgjørende vekt på at det er viktig med klare begrensninger på omfanget av permisjoner. Videre er det viktig at regelverket er forutsigbart og forståelig for elever og foresatte. Dette taler for en enkel, tallfestet begrensning. Enkle regler tilrettelegger også for effektiv saksbehandling.

Det er imidlertid viktig at 10-dagers grensen ikke fremstår som en kvote som elevene/de foresatte kan benytte seg fritt av. Arbeidsgruppen mener det er viktig å formidle dette tydelig ut, og tilføyer at permisjon på opp mot 10 dager i seg selv vil kunne utfordre forsvarligheten.

Tungtveiende grunner

Tilsvarende som i Osloskolen, har Kongsbergregionen valgt å anbefale en regel som viser at terskelen for å innvilge permisjon skal være høy – uavhengig av om det er forsvarlig i den enkelte saken.

Arbeidsgruppen mener dette er en viktig regel for å bidra til tilstedeværelse på skolen, og bevisstgjøre elever og foresatte om at elevene ikke bare har rett, men også plikt til å gå på skolen.

Dette følger av opplæringsloven § 2-2 første ledd. Forslaget til forskrift lister opp noen typetilfeller som kan regnes som tungtveiende grunner. Opplistingen er ikke ment å være uttømmende. Når det gjelder idrettslig og kulturell konkurranse/stevne, foreslås det å avgrense til «høyt» nivå. Dette innebærer ikke nødvendigvis nasjonalt eller internasjonalt nivå, men er ment som en presisering for å utelukke generelle idretts- og kulturarrangementer. Det vises i denne sammenhengen til at en relativt raskt kan være på nasjonalt nivå i enkelte idretter/aktiviteter uten at nivået kan regnes som høyt.

Arbeidsgruppen har vurdert om bestemmelsen bør avgrenses mot ferieavvikling. I Kongsbergregionen er det allerede noen kommuner som ikke gir permisjon for å dra på ferie. Selv om det er ulik praksis per i

dag, er alle kommunene enig i at ferieavvikling bør gjennomføres når eleven likevel har fri. Opplæringslovens klare hovedregel er at alle skoledager er obligatoriske. Det er 190 skoledager i et skoleår. Elever og foresatte har 175 dager til ferier og andre aktiviteter. Arbeidsgruppen foreslår derfor å forskriftsfeste at ferieavvikling som hovedregel ikke er en tungtveiende grunn. Ved å formulere det slik åpnes det for at skolen kan gjøre unntak i enkelttilfeller, forutsatt at opplæringen samlet sett er forsvarlig og permisjonen ikke skjer når faste prøver o.l. avvikles. Dersom vilkåret om at opplæringen samlet sett er forsvarlig er oppfylt, jf. ovenfor, må skolen ta stilling til om søknaden om permisjon skal innvilges eller ikke. Det er rektor ved den enkelte skole som er delegert myndigheten til å behandle søknadene. Skolen kan avslå en søknad om permisjon selv om det er forsvarlig å gi permisjon de skoledagene det blir søkt om. Hvilke momenter det skal legges vekt på i vurderingen, synliggjøres i utkastets § 5 om tungtveiende grunner. Særlig om faste prøver o.l. Forslaget legger opp til at det ikke skal innvilges permisjon «ved forberedelse til, eller ved gjennomføringen av» nevnte prøver. Likt med faste prøver regnes for eksempel obligatoriske klassesaker og skolearrangementer der eleven har en rolle, samt undervisningsopplegg som skolen mener eleven må delta i. Dette kan utledes av «vurderingssituasjoner» i utkastets bokstav d. Hva som skal regnes for å være «forberedelse til» må avgjøres konkret av skolen i den enkelte saken. Skolene vil også her ha nokså høy grad av fleksibilitet med hensyn til hvem som eventuelt kan få innvilget permisjon før prøver. I vurderingen er det blant annet relevant å vurdere hvor godt forberedt den enkelte elev er. Også her må permisjonene være forsvarlig og tungtveiende grunner må tale for å innvilge den.

Barnets beste vurdering

Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle avgjørelser som gjelder barn. Dette innebærer at beslutningstaker må synliggjøre at hensynet til barnets beste er identifisert og vurdert. Hensynet til barnet er ikke det eneste som er relevant, og heller ikke alltid det avgjørende. Ved avveiningen mot andre interesser skal likevel hensynet til barnets beste ha stor vekt – det er ikke bare ett av flere momenter i en helhetsvurdering: Barnets interesser skal danne utgangspunktet, løftes spesielt frem og stå i forgrunnen. Dette følger blant annet av rettspraksis i Høyesterett. Barnets med- og selvbestemmelsesrett er en sentral del av «barnets beste»-vurderingen. Dette innebærer at før foreldre eller andre treffer en avgjørelse for barnet, har barnet rett til å få informasjon og mulighet til å bli hørt. Det er viktig at skolene synliggjør at de har foretatt en konkret vurdering av barnets beste i den enkelte saken. Siden «barnets-beste»-vurderingen skal foretas i alle vedtak, behøver det ikke fremgå uttrykkelig av forskriften at dette må gjøres.

Andre forhold

Opplæringsloven § 2-2 femte ledd gjelder barn som tilhører andre trossamfunn enn Den norske kirke, og gir rett til permisjon på egne helligdager. Også her gjelder det vilkår om at foreldrene må sørge for at barnet skal være i stand til å følge med i undervisingen på skolen etter fraværet. Når loven gir rett til permisjon i disse tilfellene, er det unødvendig å gjenta i forskriften.

Konsekvenser

Permisjonsregelverk i grunnskolen er ikke noe nytt, og de aller fleste elever og foresatte er klar over at elevene har plikt til å gå på skolen. På grunnlag av ovennevnte, mener arbeidsgruppa at det viktigste hensynet forskriften om permisjon må ivareta, er å bidra til tilstedeværelse i undervisningen. Likebehandling må stå sentralt i skolens vurdering av søknader. Vi mener derfor at det kan være en risiko dersom forskriften åpner for at enkelte grupper tilgodeses. For å imøtekomme noen aktiviteter og samtidig avgrense mot andre, foreslår vi ovennevnte opplisting av hva som kan anses som tungtveiende

grunner. Dette er ment som et forsøk på å likebehandle enkelte aktiviteter som har allmennyttig formål. Å avslå søknader om permisjon for å dra på ferie, vil også føre til større grad av likebehandling mellom de elevene som har foresatte som er i stand til å gi forsvarlig opplæring i løpet av ferien og de som ikke har det. Arbeidsgruppen er klar over at alternativet til permisjon, er ugyldig fravær og/eller utskriving av elev. Dersom foresatte ønsker å prioritere aktiviteter som er uforenlig med at elever går på skole over lengre perioder, kan de overta ansvaret for opplæringen og gi barnet opplæring selv. Dette har de rett til etter opplæringsloven § 2-2 første ledd. Kommunen skal da føre tilsyn med at opplæringen foreldrene gir er i samsvar med kravene i opplæringsloven, jf. opplæringsloven § 22-5.

Vi viser for ordens skyld til at for utenlandsreiser av varighet på mer enn tre måneder, opphører opplæringsplikten i Norge. Permisjonsregelverket er derfor ikke relevant i slike tilfeller. Arbeidsgruppen har lagt stor vekt på at regelverket skal være enkelt å håndtere i skolen. Det skal være lett å gjøre rett første gang, som vil si at målet er at færrest mulig vedtak blir opphevet og returnert fra statsforvalteren.

Høringsinnspill og vurdering av det

Det er flere innbyggere, samt lag og foreninger har sendt inn høringsinnspill.

Innspillene er fra flere kommuner, men har en del likhetstegn knyttet til ønsket om en mer fleksibel tilnærming til permisjon eller ferie. Dette begrunnes i innspillene med opplevelser av jakt, fiske og gårdsliv, ferier for familier med ulike sosioøkonomisk bakgrunn og rom for idrettsprestasjoner på høyt nivå.

Kommunedirektøren har vurdert de ulike innspillene. Når det gjelder innspill om å fjerne grensen for antall dager en elev kan få permisjon, så viser kommunedirektøren til vurderingen arbeidsgruppen har gjort når det gjelder om 10-dagers grensen fra gammel lov skulle videreføres eller ikke. Det er vurdert at 10 dager allerede utfordrer forsvarlighetsprinsippet.

Det trekkes frem at det å drive idrett på høyt nivå er en gruppe der behovet for et større antall permisjonsdager kan være til stede. Kommunedirektøren vurderer at dette vil gjelde et ytterst fåtall av elevene. Det er i utredningen problematisert at 10 dager oppfattes som en kvote, og ved å øke antallet dager blir den problematiseringen ytterligere forsterket. Hver søknad skal vurderes individuelt og konkret uansett, og idrett på høyt nivå er oppgitt som en tungtveiende grunn.

Når det gjelder innspill om å kunne søke om ferie utenom skolens ferie så er forslaget klar på at ferieavvikling som hovedregel ikke er en tungtveiende grunn. Forslaget åpner likevel for at noen få enkelt dager kan godkjennes. I praksis har barnets lærer mulighet til å godkjenne inntil tre dager permisjon uten at det fattes vedtak av rektor. Dette betyr ikke at man kan søke om inntil tre dager i flere runder, for lærer har også plikt til å følge med på fraværet og varsle dersom omfanget tilsier at leder skal kobles på vurderingen. Det er viktig å understreke at selv om skolen ikke innvilger permisjon så betyr ikke dette at foresatte ikke likevel kan ta elever ut av skolen. Det er de foresatte selv som velger om de vil gjennomføre ferier utenom skolens ferier, eller satse på toppidrett, på utsiden av det skolen har forsvarlighetsvurdert. Det at skolen vurderer at permisjon ikke er forsvarlig, betyr ikke at foresatte ikke kan ta barnet sitt ut av skolen i forbindelse med ferie eller med idrettsarrangement. Dette er det de foresatte selv som avgjør, men skolen har da ikke ansvaret for eleven disse dagene. De foresatte står fritt til å vurdere at idrett eller opplevelser i natur, jakt og fiske er viktige nok til å ta eleven ut av skolen, selv om skolen ikke innvilger søknad om permisjon. Kommunedirektøren ser og at dette med lang reisevei knyttet til f.eks tannlegebesøk er en utfordring i enkelte kommuner, uten at man klarer å se hvordan dette kan løses best mulig.

Kommunedirektørens vurdering:

Kommunedirektøren mener at det ikke bør gjøres endringer i forslaget til forskrift. Forslaget er godt gjennomarbeidet av arbeidsgruppa, og representerer en holdning som samsvarer med de andre seks kommunene i regionen. Kommunedirektøren mener det støtter godt opp om plikten til grunnskoleopplæringen, men at det samtidig gir rom for å søke noe permisjon.

Vedlegg

- 1 Forskrift om permisjon i grunnskolen
- 2 Høringssvar permisjon grunnskole
- 3 Høringssvar vedrørende Krødsherad kommunes lokale forskrift om elevpermisjon - KIL
- 4 Høringsuttalelse permisjonsreglement for elever i Kongsbergregionen
- 5 Høringssvar forslag til forskrift om permisjon fra grunnskoleopplæringen for Rollag kommune
- 6 Høringsinnspill innsendt som mail
- 7 Brev til skoler og politikere i Nore og Uvdal